

Elhunyt Tóth-Máthé Miklós író, színművész

Életének 84. esztendejében 2019. október 20-án Debrecenben elhunyt Tóth-Máthé Miklós, József Attila-díjas író, színművész. Tiszalúcon született 1936. július 7-én Tóth Albert református lelkész és Máthé Izabella első gyermekeként. Az elemi iskola négy osztályának elvégzése után a Sárospataki Református Gimnáziumban 1946-ban kezdte meg középiskolai tanulmányait az angol internátus növendékeként. Erről az időszakról évtizedekkel később megírta Pecúrok című regényét, mely ma már kötelező vagy ajánlott olvasmány a református általános iskolákban. Sárospatakon öt évet töltött, majd a Debreceni Református Gimnáziumban tanult tovább. Előszeretettel látogatta a Csokonai Színház előadásait, itt kezdte vonzani a színi pálya. Végül Miskolcon, a Kilián-gimnázium esti tagozatán fejezte be középiskolai tanulmányait. Közben a Betonútépítő Vállalatnál figuránsként tevékenykedett, s mellette a Miskolci Déryné Színház színészképző stúdiójába is járt. Részt vett az 1956-os forradalom eseményeiben: saját versét olvasta fel a miskolci Petőfi-szobornál. 1957-ben legalább háromezer jelentkező közül felvették a Színház- és Filmművészeti Főiskola színész tanszakára, ahol 1961-ben diplomázott. Kilenc esztendeig vidéki és fővárosi színházakban játszott (Veszprém, Békéscsaba, Győr, Thália és Vígszínház), filmekben is feltűnt, majd pályát módosítva az írásra tért át. Tóth Miklós színművészből – édesanyja vezetéknevét is fölveve – Tóth-Máthé Miklós író lett. Novelláit országsszerte közölték a korabeli lapok. Első kötete, A csokornyakkendős 1980-ban jelent meg, amit a mai napig több mint 30 könyv követett. Munkásságát a humoros, satirikus novellák, a történelmi regények és a drámák egyaránt jellemezték, de színészi mivoltát sem feledte sosem: előadóművészként Ady Endre és Csokonai Vitéz Mihály költeményeiből összeállított verslemezeket is megjelentetett. A reformáció nagyjainak – Méliusz Juhász Péter, Károli Gáspár, Szenci Molnár Albert és mások – alakjait több művében is megörökítette. Utolsó megjelent regénye – a Számadással Istennek tartozom – Kálvin Jánosról szól. Ez az első magyar Kálvin-regény. Színpadi művei, regényei közül többről televíziós felvétel, illetve tévéfilm készült. Magánéletében második felesége, dr. Kováts Enikő – akivel Debrecenben teremtettek otthont – nem csak társa, hanem múzsjája is volt. 2003-ban történt elvesztését követően Tóth-Máthé Miklós több későbbi művében – például a Hiányod húsége című verseskötetben – is gyönyörű emléket állított neki.

Tóth-Máthé Miklós számos elismerés – így Hajdú-Bihar Megye Önkormányzatának Kölcsey Ferenc-díja (1996), a Holló László-díj (2004), a Károli Gáspár-díj (2006), a Petőfi Sándor Sajtószabadság Díj (2009), a Magyar Érdemrend tisztikeresztje (2015), a Rát Mátyás-díj (2016), a József Attila-díj (2018) – birtokosa volt, szülőfaluja, Tiszalúc díszpolgára (1999), valamint kiérdemelte a Tiszalúcért Hűség Díjat (2011) is. Életének utolsó pillanatáig dolgozott: Az Ady-arcú színész címmel írta éntregényét, életének azon történeteit összegyűjtve, melyek a költővel való hasonlatosságához kapcsolódtak.

A művészt szülőfalujában, Tiszalúcon búcsúztatják. (A temetés időpontjáról a család később intézkedik, s a nyilvánosság útján értesítéssel lesz.)

Gyászoló család

